

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

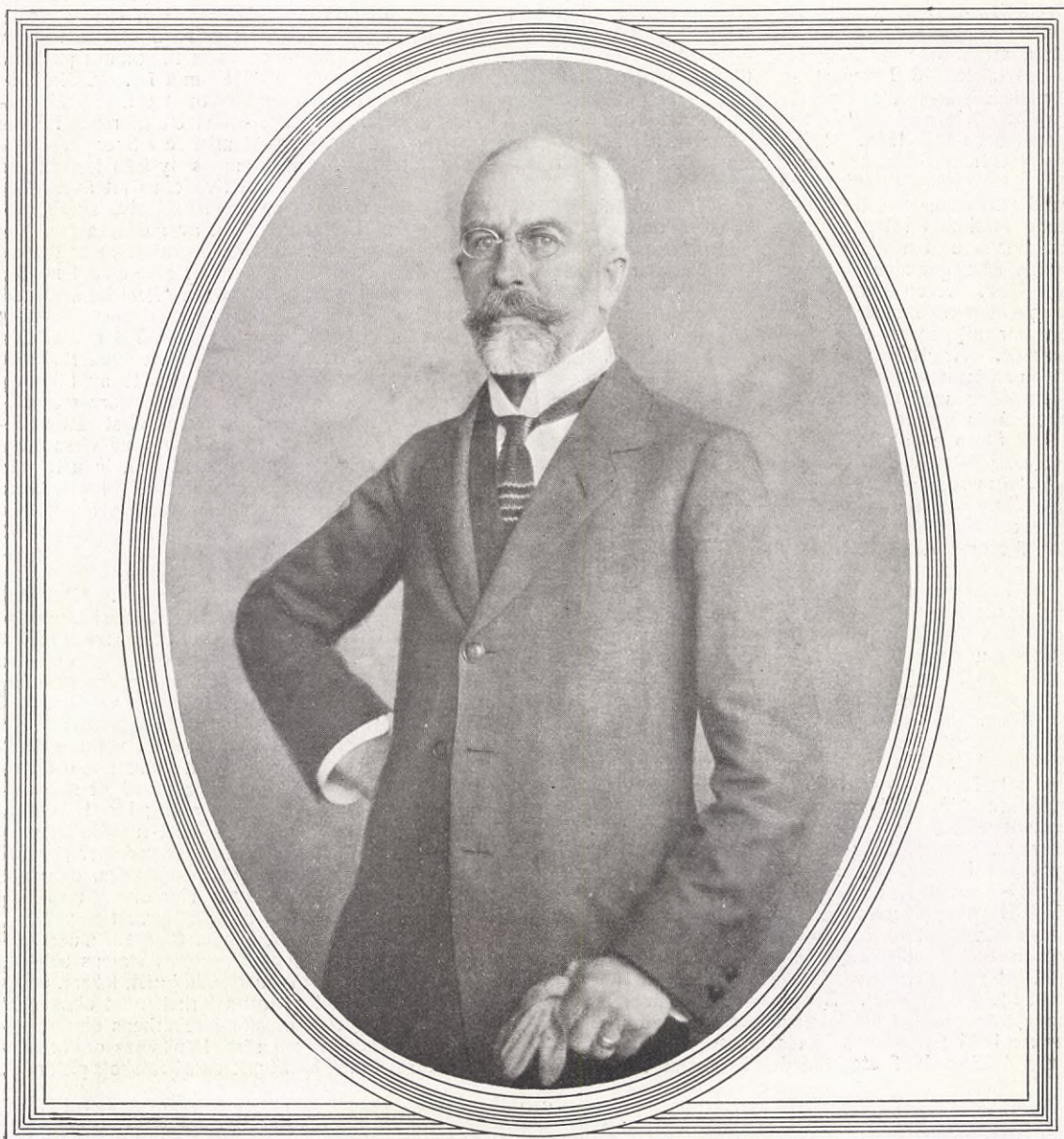
· HVAR 8 DAG ·
ILLUSTRERADT MAGASIN

KL. 12 MIDNATT VID LUOSSAJÄRVI DEN 25 JUNI 1920. — FOTO. T. DAHLLÖF, KIRUNA.

22:DRÄ ÄRG.

DEN 26 JUNI 1921

N:o 39

Efter porträtt.

Kliche: Göta Kistogrä & Klichéanstalt, Gbg.

L. Svedelius

CARL SVEDELIUS.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den 9 juni fyllde en av de svenska läroverkens främsta krafter, rektor Carl Svedelius i Stockholm sextio år.

Carl Svedelius är född på Siljansfors bruk i Mora församling av Kopparbergs län den 9 juni 1861. Föräldrarna voro brukspatronen, sedermera underdirektören vid Finska myntverket Gustaf Svedelius och hans maka Emelie Mathilda Ulf. Både fädernet och modernet sträcka sina rötter djupt tillbaka i svenska bonde- och prästesläkter. Fädernesläkten, vilken som bekant ända in i nutiden skänkt vårt land ett synnerligen stort antal allmänt kända, mycket framstående män, kan följas tillbaka till mitten av 1500 talet, då den äldste kände stamfadern Nils Andersson levde som bonde i Hjortnäs by av Leksands socken: hans sonsöns sonsöner antogo släktnamnet efter ett jordområde i Rättvik, som farfadern svedjat och uppodlat och som fått benämningen Sveden. Äldste kände stamfadern till släkten Ulf var åter komministern i Åsbo av Linköpings stift Anders Östensson Ulvinus, som avled 1681; genom mormodern flyter även geijerskt blod i hans ådror. Sin skolundervisning åtnöt Carl Svedelius i Beskowska skolan i Stockholm, där han avlade mogenhetsexamen år 1880, och kom sedan — efter att tvenne år ha meddelat privatundervisning — på hösten 1882 som student till Uppsala, där han ägnade sig åt studier företrädesvis i nyuropeisk lingvistik, avlade filosofisk kandidatexamen 1885 och licentiatexamen 1889. Redan då hade han förvärvat sig ett högt anseende som skicklig pedagog och då det gällde att utse lärare och studieledare för nuvarande kronprinsen och hertigen av Södermanland, föll deras föräldrars val på honom. I icke mindre än sex år innehade han detta ansvarsfulla uppdrag och åtföljde därunder sina lärjungar på ett flertal resor till Tyskland. Även genomgick han 1894—95 provårskurs vid norra latinläroverket i Stockholm samt utgav ett par mindre arbeten på den romanska filologiens område. År 1897 avlade han slutligen i Uppsala disputationssprov för den filosofiska graden med en avhandling med titel "L'Analyse du language, appliquée à la langue française" och utnämndes följande år till filosofie doktor.

Redan höstterminen 1896 hade Svedelius börjat tjänstgöra som extra lärare vid Högre latinläroverket på Norrmalm samt även meddelat undervisning i franska vid Stockholms borgareskola och normalskolan för flickor. År 1899 utnämndes han emellertid till lektor i franska och engelska språken vid Luleå högre allmänna läroverk och fick därmed under sju år framåt sin verksamhet förlagd till höga Norden. Härunder icke blott förvärvade han sig högt anseende som skicklig undervisare — han var en av de första lärare i vårt land, som bröt en lans för den numera så gott som allmänt använda s. k. direkta språkmetoden — utan han tog också livlig del i de sociala strävandena och det kommunala arbetet i vår nordligaste residensstad. Under det fruktansvärda norrländska nödåret 1902—03 med de ödeläggande översvämnningarna i Torneådalen gav han bl. a. uppslaget till upprättandet av de fortfarande välsignelserikt verkande norrbottniska arbetsstugorna, för vilka han icke blott lyckades förvärva ett inflytelserikt stöd i länets dåvarande hövding, numera landshövdingen i Örebro Karl Bergström, utan snart nog även vann en hängiven medarbetare i Julia Maria von Heijne, med vilken han år 1895 ingick äktenskap och som sedan alltjämt varit den drivande kraften i denna betydelsefulla hjälpverksamhet. Borgarna i Luleå invalde honom inom kort i sin kommunalrepresentation och i januari 1905 utsågs han till stadsfullmäktiges ordförande.

På hösten 1906 återberodades Svedelius emellertid

till huvudstaden, i det han den 23 mars närmsta år förordnades till rektor vid högre realläroverket å Norrmalm. År 1911 vann han ytterligare transport till lektoratet i tyska och franska vid samma läroverk. Under den tid han tjänstgjort som detta stora läroverks chef har han icke blott lagt i dagen mera ovanliga skolledaregenskaper, utan även gjort sig känd i hela vårt land som en av läroverkslärarekårens mest nitiska främjare av den uppväxande ungdomens fysiska fostran. Redan från början av sin lärarebana hade han arbetat på att få ut ungdomen till friskt idrottsliv som motvikt mot skolarbetets instängdhet och numera står han som den främste målsmannen för skolungdomens idrott. Spänstig som en yngling trots de sextio åren har han tillika plägat samla skolynglingarna kring sig till skidfärder och andra utflykter och därunder även visat sig höra till de utställigaste. För organiserandet av skolidrotten har hans arbete varit av den allra största betydelse och hans arbetsförmåga, initiativrikedom och sunda omdöme ha i den största utsträckning tagits i anspråk för de olika styrelserna på detta område. Särskilt förtjänar erinras om de insatser han gjort såsom ordförande i skolidrottsförbundet och i Skolungdomens i Stockholms skytteförening, vilka tillkommit på hans initiativ. Men han är även ledamot i t. ex. direktionen för gymnastiska centralinstitutet och i riksidrottsförbundets centralutskott samt vice ordförande i Föreningen för skidloppningens främjande i Sverige.

Detta intresse för ungdomens fysiska fostran har emellertid ingalunda hindrat Svedelius att även göra tungt vägande inlägg i de mera exklusiva skolfrågorna för dagen. Under mängden av moderna påhittigheter i fråga om nutidsskolans organisation är det av välgörande verkan att t. ex. få i händerna hans för ett par år sedan utgivna skrift om "Realskolexamen och vår senaste läroverksreform" med dess praktiska syn på de föreliggande problemen. Till rätt allmän överraskning kunde han, stödd på ett ovederläggligt bevismaterial, konstatera, att det mått av bildning lärjungarna i realskolans sjätte klass förvärvat tillfredsställer ett verkligt behov av på visst sätt kvalificerad arbetskraft, som företrädesvis på vissa orter i landet uppstår inom affärliv, handel, industri och hantverk samt att t. ex. inom kommunikationsverken realskoleabiturienterna på ett anmärkningsvärt gott sätt bestått konkurrensen med studenterna. Och med verklig glädje tog man del av hans kritik av det ensidiga framhävandet av skolbegävningens betydelse. "Studiebegävning är en sak", yttrar han. "Den roll minnet spelar i fråga om tillägnandet av skolkunskaper är högst betydande. Men det finnes också något, som heter praktisk duglighet, sinne och intresse för livets realiteter, sunt förstånd; vidare psykologisk blick, när det gäller att umgås med, leda och vårda människor på andliga såväl som materiella arbetsfält. Med ett ord, en mängd hos den från det verkliga livet genom skolan isolerade ynglingen slumrande och dolda anlag, som skolan ej själv kan på något sätt upp-daga eller värdesätta. Jag kan aldrig föreställa mig, att de i intellektuellt avseende bäst rustade lärjungarna företrädesvis besitta sådana egenskaper som de nämnda. Tvärtom, de äro ofta opraktiska, oföretagsamma, inåtvända, spekulativa. Hur ofta har man ej haft anledning att förvåna sig däröver, att en yngling, som med svett och möda knogat fram till studentexamen, blivit en så dugande man i statens och det allmännas tjänst, en så framstående jurist, läkare, präst, ämbetsman! Är det motsatta förhållandet obekant?" Bland uppdrag som utanför läroverkens område givits rektor Svedelius må särskilt nämnas ordförandeskapet i direktionen för Sunnerdals hemskola på landet.

26 Juni 1921

Lösnummer 35 öre

HVAR 8 DAG

• ILLUSTR. • • MAGASIN •

OMSLAGSVIGNETT TILL FÖRELIGGANDE N:R 39. I brun dubbeltonfärg. Miss Sonia Shearer, en ung amerikansk dam, utvald som den vackraste vid en stor societetsparad i Washington. — Efter fotografj. — Klische: Goës, Gbg.

En av landsortens mer bemärkte tandläkare *Gomer Sandberg*, Skövde, fyller den 1 nästa juli 60 år. Han är son till framlidne rektorn, sedermera hovpredikanten och kontraktsprosten i Solna, Fredrik Sandberg och dennes maka Anna Hedvig Elisabeth Appeltofft från Halmstad. Han genomgick 1877-79 Schartaus handelsinstitut, för att ägna sig åt affärsverksamhet, men slog efter några år om, blev student 1885 samt avlade tandläkarexamen 1889 och bosatte sig samma år i Skövde.

Livligt intresserad av sitt yrke och besjälad av en varm käranda har hr Sandberg tagit verksam del i organiserandet av tandläkarekåren. Han är sålunda en av stiftarne av Odontologiska föreningen, medlem av dess första styrelse och nu föreningens ende hedersledamot från landsorten. För att befärma ett ytterligare samarbete mellan yrkesutövarna stiftades på hans initiativ 1902 Skaraborgs läns tandläkaresällskap, vars förnämsta uppgift till en början blev att sprida en allmän kändedom om munhygien och tandvård. För sådant ändamål utarbetade dr S. en populär broschyr, vilken utgick i en upplaga av omkring 50,000 ex.

År 1906 upprättade dr Sandberg vid Livregementets husarer i Skövde den första militära tandpolikliniken i Sverige. Denna utvecklades efter några år till att omfatta hela garnisonen i Skövde. Sedan ytterligare några tandpolikliniker kommit till stånd vid andra regementen stiftade dr S. 1908 Sveriges militärtandläkareförening och blev dess ordförande. År 1907 företog dr S. en resa till Danmark och Tyskland för att studera den militära tandvården och de iakttagelser han därvid gjorde kommo sedermera den svenska militära tandvården tillgodo.

Dr S. har specialiserat sig på behandling av käkskador och när Balkankriget 1913 utbröt ingick han med anhängan till vederbörande att få medfölja som tandläkare utbildad i protetisk behandling av käkskador. Emellertid avslöts kriget innan framställningen slutbehandlats.

G. F. SANDBERG. Tandläkare. - Skövde. - 60 år den 1 juli. - Foto. Ericson, Skövde. - Klische: Bengt Stålvorsparra.

När världskriget 1914 utbröt sökte och erhöi dr S. tillstånd att resa till Österrike. Han tjänstgjorde där i tre månader på två av de förnämsta krigslasarettens käkska-deavdelningar i Wien under de framstående cheferna professorerna Weiser, von Wunschheim och Cierzynsky m. fl. Under vistelsen i Wien fick dr S. det hedrande anbudet av ärkehertiginnan Marie-Therese av Österrike att å det Röda kors sjukhus, hon själv bekostat och ledde under namn av "Syster Michaela" bliva föreståndare för en särskild avdelning med professor Weiser som konsiliarus.

För sitt arbete vid krigslasarettens i Wien erhöi dr S. Österrikiska Röda korsets hederstecken, en på den tiden ganska sällsynt utmärkelse, vilken förut endast tilldelats prins Carl.

Efter återkomsten till Sverige skildrade dr S. sina erfarenheter från kriget inför tandläkaresällskapen i Stockholm, Göteborg och Malmö samt dessutom på särskild kallelse inför tandläkaresällskapen i Kristiania och Köpenhamn.

Vid den samma år i Kristiania pågående kursen för utbildning av fälttandläkare var dr S. inbjuden att medverka och höll därvid ett föredrag om användning av silverprotosen vid käkskador.

År 1917 insattes dr S. i en kommitté att utreda och till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse inkomma med förslag och utredning för ordnandet av den militära tandvården i fält.

Åren 1909-12 utgav dr S. Tandläkarebladet, en månadskrift med uppgift att särskilt bevaka landsortskollegernas intressen inom tandläkaresällskapet.

Från trycket har dr S. förutom en del populära broschyrer i tandvård, utgivit en avhandling om hypnotismens användning inom tandläkarkonsten samt om neosalvarsnet som botemedel mot varbildning i tandhålan. På grund av sin publicistiska verksamhet och sitt intresse för yrkets rent vetenskapliga frågor har dr S. invalts som hedersledamot i Norsk tandlägeforening och som korresponderande ledamot i Dansk Tandlaegeforening.

Tiden har varit tämligen skonaktig fram med dr S. som ännu, trots de 60 åren, är föregångsmannen, som griper sig an med nya uppgifter och med vaket intresse följer och utnyttjar vetenskapens och teknikens erövringar inom yket.

Vid sidan av sin yrkesverksamhet har han även intresse för kommunala uppgifter. Sålunda är han sedan ett 20-tal år rådmän i Skövde, ledamot i sparbankens styrelse och vice ordförande inom brandstyrelsen m. m.

Foto. Håkslätter, Örebro.

Kliche: Göta Litbyrå & A. Lichtentstall, Gbg.

STUDENTER AV 1871 MÖTAS I ÖREBRO den 9 juni. Vi namnteckna fr. v. Sittande: Sysseman O. Thawenius, Örebro, postmästare F. Wicander, Hultaberg, lasarettsläkaren Wilh. Hallén, Linköping, landsfiskal A. O. Ryman, Sköllersta. Stående fr. v.: Förste Stadsläk. J. Hammarström, Ljusholms Ösby, F. d. justitierådet C. E. Cassel, Sthlm. Kronofogden G. Söderlund, Karlshamn, Komminister A. G. Jonsson, Hofsta. Förste lätnmät. K. O. Fröman, Halmstad, Advokat H. Stedt, Sthlm. Text å sid. 623.

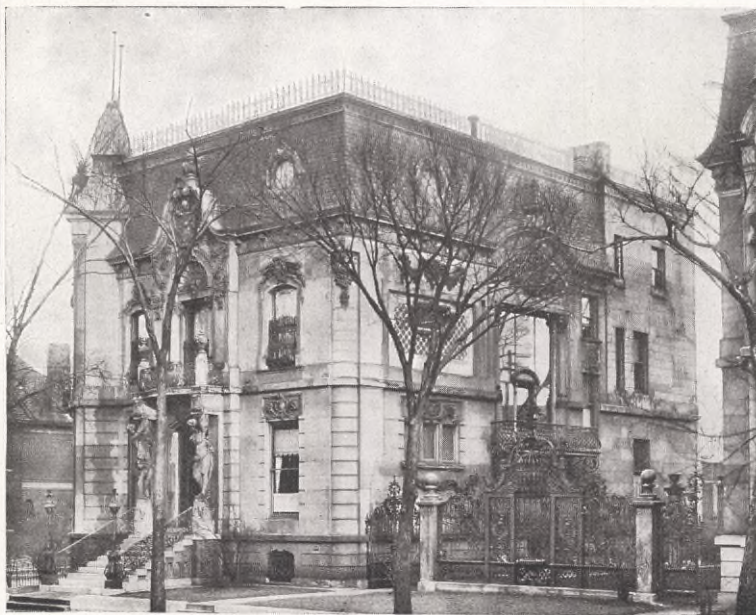
Efter porträtt.

Kliche: Bengt Sjöfversparre.

F. D. GENERALKONSULN FRIHERRE
C. F. DE GEER.
Text å sid. 622.

föreningen, vilken f. n. räknar 375 medlemmar, av vilka 150 äro bosatta utanför Chicago, i Förenta Staterna eller i Sverige. Det nyförvärvade klubbhuset är avsett icke blott som en samlingsplats för föreningens medlemmar utan står även öppet för tillresande representanter för den svenska industrien och ingenjörsvetenskapen, vilka där kunna erhålla sakkunnig information om amerikanska förhållanden av intresse för dem.

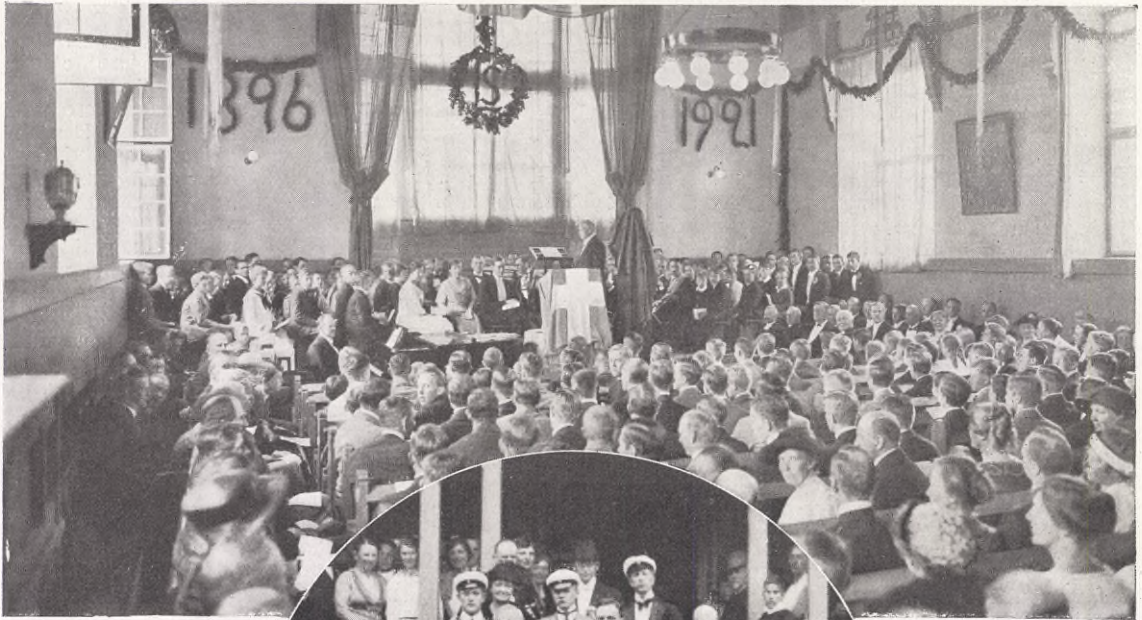
Svenska ingenjörsföreningen i Chicago har i dagarne förvärvat ett eget klubbhus, en av stadens vackraste byggnader, belägen i den förnämliga stadsdelen norr om och intill Lincoln Park. Byggnaden, vilken särskilt väl lämpar sig för sitt ändamål som klubbhus, är uppförd i tre våningar, av vilka den första inrymmer utom matsal och köksavdelning, sexton rum, två salonger och en mottagningshall, prydd av bl. a. en marmorfontän. Andra våningen innehåller fem rum, en större balsal tillika med biljardrum samt tredje våningen rum för tjänstepersonalen, för vilken bostäder jämväl finnas i en till fastigheten hörande tre våningars gårdsbyggnad, som dessutom innesluter bilgarage. Huvudbyggnaden är rikt och konstnärligt inredd i marmor, gyllenek och mahogny. Inredningen utfördes på sin tid av en del europeiska konstnärer, vilka besökte utställningen i Chicago 1893. Från denna exposition förvärvades för övrigt ett betydande antal dyrbara konstföremål för byggnadens inredning. Golven bestå av mosaik eller hårt trä, väggarna, som äro överdragna med sidentapeter, prydas av träsniderier och även taken äro rikt utsirade. Köpesumman uppgår till 50,000 dollars. Hälften av densamma har subskriberats inom

Efter fotograf.

Kliche. Bengt Sjöfversparre.

SVENSKA INGENJÖRSFÖRENINGENS I CHICAGO NYA KLUBBHUS.

Fotos Wiborgh, Kristinehamn

En ur kuriositetssynpunkt högst anmärkningsvärd fotbollsmatch spelades den 14 juni på Stockholms Stadion mellan ett lag av huvudstadspressens mest bekanta sportjournalister och ett lag fotbollsdomare. Ur fotbollssynpunkt torde icke den ovanliga matchen, som fick ett slutresultat av 5—1 till journalisternas fördel, varit på något sätt anmärkningsvärd men hade naturligtvis en mängd lustiga poänger och situationer att bjuda

Kliche. Bengt Silfversparre.

åskådarna, som till ett antal av omkring 5,000 bevittnade evenemanget. Avsparken var även den i sitt slag en märklig händelse, den verkställdes nämligen av ingen mindre än gen. Victor Balck.

Glöm icke prenumerera till kvartalsskiftet!!
Se annons å omslaget

LUNDSBERGS SKOLA FIRAR 25-ÅRSJUBILEUM. Överst: HOGTIDLIGHETEN I SKOLANS SAMLINGS-SAL. I fonden skolans kör och orkester, uppgående till omkr. 80 personer. Därunder: NÅGRA AV DELTAGARNE. Biskop Eklund (1), Landshövding Fabian de Geer (2), Rektor Danielson (3), Kontraktsposten Fredén (4), Kammarherre von Hofsten (5), Grossh. William Olsson, skolans grundläggare (6), Grossh. N. Chr. Jensen (7).
Text å sid. 615.

GENERALMAJOR V. BALCK gör avsparken vid matchen mellan sportjournalister och fotbollsdomare.
Pressfoto.
Kliche: Goén, Gbg.

Foto. Sjöberg, Karlsborg. Kliche: Bengt Silfversparre.
LÖJTNANT E. RÅBERG. Text å sid. 615.

PORTRÄTTET.

FÖR HVAR 8 DAG AV **BO BERGMAN.**

JAG gick omkring på en av vårutställningarna, utan vidare nöje. Det var mest ungt folk som utställde, och allt föreföll mig som en sannskyldig provkarta på det som är bra i dag och dåligt i morgon. Modejournals andarna dominerade, ty även kätteri har sin modejournal. Jag spejade förgäves efter en kattare mot kattarna.

Publiken såg distraherad ut. Man hade fått i sig så många halsbrytande experiment på sista tiden att ingenting gjorde intryck längre. Ätminstone inte vad den stora allmänheten menar med intryck, d. v. s. sensation.

I ett hörn hängde ett porträtt. Det var ingenting särskilt märkvärdigt med det. Det föreställde en helt ung man, mera gosse än man, ett ännu outvecklat ansikte, kantigt, med blont, rakt uppstruket hår, en butter mun och två stora frågande ögon. Dessa ögon fäste man sig i alla fall vid, om man såg in i dem en stund. De släppte en inte. De tycktes fråga åskådaren: vem är du och vad vill du mig?

Att jag observerade tavlan var emellertid knappast dess egen förtjänst. Men det förekom bland publiken en medelålders svartklädd dam. Hon stod länge och väl liksom fastnaglad framför porträttet. Plösligt ryckte hon sig loss och började irra omkring i salarna. Hon gick fort och såg utan att se någonting. Över hela hennes sätt att röra sig låg något sömngångaraktigt, plågat och nervöst, och jag kunde inte låta bli att följa henne med blicken. Vi gå ju alla omkring med vår historia och försöka, medvetet eller omedvetet, att gissa ut vår nästas. Få intressera oss visserligen mer än för ett ögonblick; livets en passant har inte något överflöd på tid.

Men den okända damen gjorde mig nyfiken. Och min nyfikenhet ökades när hon gång på gång vände tillbaka till tavlan — nästan halvspingande, som om hon fruktat att den plösligt skulle försvinna. Till slut lagade jag så att jag kunde se hennes ansikte när hon betraktade porträttet. Det var alldeles pappersvitt, och i detta vita brunno ett par stela, sjuka ögon. Och jag tänkte för mig själv: det är så de se ut alla dessa som i museerna begå attentat mot konstverk eller stjäla dem. Hon är förhäxad. Är det modellen eller konstnären som är orsaken?

Ty konstverket som konst kunde det inte gärna vara. Det var som sagt inte märkvärdigt, och det stod ett okänt namn under.

Äntligen försvann den mystiska människan. I dörren vände hon sig om en sista gång och gav porträttet en hungrig avskedsblick. Jag kunde inte få henne ur huvudet på hela dagen, och ett par dar efteråt föll det mig in att gå upp på utställningen igen för att se om hon möjligen var där även då. Hon fanns där inte. Men på porträttet var fäst en lapp: såld. Det är naturligtvis hon som köpt det, tänkte jag strax. Och eftersom hon fortfarande intresserade mig — rätt meningslöst för rätten — beslöt jag att försöka få reda på hennes namn genom att vända mig till utställningens kansli. Hon borde väl ha uppgivit det, som ägare till tavlan. Man svarade mig att tavlan var såld till en fru Pagels, bostad på en egendom i närheten av Västervik.

Det hela sade mig ingenting.

Någon tid efteråt var jag på semesterresa i södra Sverige. Till sällskap hade jag en god vän som sysselsatte sig med att snoka reda på sina förfäder i gamla kyrkböcker och mantalslängder. Släktforskare äro ett släkte för sig. En vit fläck på stamtavlan pinar dem som en vit fläck på kartan pinar upptäcktsresaren. De sky inga mödor, böner eller oförskäm-

heter. De behärskas av den heliga flugan. Jag roade mig så gott jag kunde på egen hand, medan min vän vände upp och ner på arkiven och skrämde upp gamla hederliga tjänstemän som inte voro vana att bli störda i onödan bland sina luntor. Han förnötte på detta sätt många dyrbara timmar. När vi träffades på kvällarna lyste hans blida ansikte av forskningens glädje.

— Hur har dagen varit frågade jag.

— Famos. Jag har hittat en brylling till min stammor, och kan du tänka dig, gumman var lätt på trån i sina unga dar. Det framgår klart och tydligt att hon haft en historia med en kornett.

— Det är upprörande, sade jag. Tänk på släkternes åra!

— Sanningen framför allt, sade min vän och gnugade händerna. Men i morgon skall du följa med mig till en gård här i närheten. En kollega till mig — jag känner honom bara brevlades — har lovat mig några upplysningar. Han är autografsamlare också för resten. Du kan ge honom ditt namn.

Och så foro vi iväg, och jag ser ännu för mig en bit gammalsvensk natur i högsommarljus. Allt tindrade, ångade, rusade med sin doft och hetta. På skjutspojken rygg sutto stora grönglänsande flugor. Det brakade av vingslag i skogen när vi rullade fram, och i en halvt utorkad strömbädd stod ett mossigt kvarnhjul stilla med stora klungor av gul Iris under sig. Detta småländska Arkadien glädde mitt poet-hjärta — även om herdinnorna, så mycket jag kunde se av dem, lämnade samma hjärta i välbehaglig ro.

Gården såg förfallen ut. Men som bekant saknar inte alltid förfallet sin skönhet, och här var någonting så tovtigt och vildvuxet och ostört naturidylliskt att man kände sig som inkräktare. Ägaren visade sig vara en högst fryntlig herre, en kombination av lantpatron och militär, en grå stubbmustasch i ett tegelrött ansikte, trygg och fyrkantig, med ett handslag som kändes. Min vän och jag hunno knappt skölja det värsta dammet av oss, förrän vi fördes direkt till groggvirket i en stor, låg sal där eftermiddagssolen föll in och lindarnas lövverk rörde sina skuggfläckar på en guldbrun tapet.

Av förfallet i det yttre spårades ingenting inomhus. Allt var prydligt, nästan prudentligt gammaldags ställt och värdigt. Möblerna stodo i militäriskt givakt utmed väggarna. Vackra släktklenoder för resten en stor del. Och dyrbara. En gammal spegel med en ram av bronsgripar och med ett underligt immigt glas som av gångna generationers andedräkt skulle kommit alla antikvitetshandlare att falla på knä.

— Min hustru är tyvärr bortrest, sade värden. Hon är inte frisk. Men en smörgås skall det bli ändå, och sängplats finns det. Jag tar nämligen för givet att jag får behålla herrarna åtminstone över natten.

Vi tackade och min vän började resonera genealogi. Jag var alltså ledig och jag gick och drev omkring i rummen på nedra botten. Alla dörrar stodo öppna. Jag kom in i en salong, där rullgardinerna voro halvt neddragna och möblerna buro överdrag. En het, gul, tung atmosfär, fylld med kamfertluktt och lukt av en hel blomsterträdgård i fönstren, slog emot mig. Det var som den inte kunnat vädras ut. Den satt i sedan årtal. I alla andra rum var det sol; här rådde skymning. Det gjorde också att jag i första taget inte riktigt kunde urskilja tavlorna på väggarna; jag såg bara att det fanns ett överflöd av dem, både fotografier och målningar. Försiktigt rullade jag upp en gardin, och det första jag såg var ett porträtt.

Ett porträtt av en helt ung man, mera gosse än man, ett ännu outvecklat ansiktet, kantigt, med blont

rakt uppstruket hår, en butter mun och två stora frågande ögon. Porträttet från konstutställningen!

Jag blev stående och stirrade på det som på en uppenbarelse, och först nu erinrade jag mig att min vän presenterat ställets värd som en herr Pagels. Jag hade inte lagt märke till namnet, som det så ofta händer vid presentationer. Det var alltså den svarta fruns man, och hon var sjuk. Min gamla nyfikenhet, som slumpen på detta sätt väckt upp igen, lämnade mig nu ingen ro. Efter supén satte vi oss alla tre ute på gårdsplanen under en jättekastanje och rökte våra kvällscigarrer, medan svanorna veno förbi däruppe i den ljusdöende etern och knarren knarpede i ången. Plötsligt blev allt så stilla att jag hade svårt att andas. Det språnge i huvudet av all denna tystnad. Jag tyckte att jag hörde mitt eget blod.

Godsherrn var tydligen glad att ha fått sällskap i ensamheten. Och min vän såg fullkomligt illuminerad ut; hans släkttavlor hade på ett par timmar skjutit rikligt med nya skott. Jag hade *min* tavla som intresserade mig.

— Jag såg ett porträtt därinne i salongen. Alldeles nytt, så vitt jag kunde se. En ung herre. Är det möjligen någon i familjen?

— Det som hänger över soffan? Nej, det hade min hustru med sig från Stockholm. Hon köpte det på en utställning nu i vår. Hon blev så förtjust i det.

— Vem har målat det?

— En herr Lundberg. Okänd storhet.

— Det är vackert på sitt sätt. Det har något i blicken...

— Ja, Gud vet vad det är med det. Det är en kuriös historia för resten. Jag kan gärna tala om den för herrarna. Vi hade en son som dog för ett par år sedan. Förlusten tog svårt på oss, särskilt på min hustru som aldrig varit stark och som nu fick en knäck från vilken hon ännu inte repat sig. Kvinnorna äro kvinnor, vare sig det gäller liv eller död. De ta inte skäl. De vägra att tro på faktum. Inte ens döden får rätt mot dem när de älska. Min hustru påstod helt lugnt att Gerhard, det var vår son, inte var död. Hon talade dagligen med honom, och när jag begrep att detta lugnade henne brydde jag mig inte om att göra något åt det. Jag nämnde visserligen om saken för vår gamle provinsialläkare, men han förklarade ärligt och uppriktigt att han möjligen kunde åtaga sig att fördriva kolik och katarrer, men inte andar. Andarna hörde inte till hans fack. Jag måste ge honom rätt. Min goda bror Wallman är av denna världen.

Jag har en svägerska i Stockholm, och hon skrev och bad att få min hustru till sig på en tid för att förströ henne i sorgen. Dumt nog — eller rättare, förklarligt nog — gav jag mitt bifall. Efter ett par veckor fick jag ett brev som skrämde upp mig. Elise, hustru min, skrev att nu hade hon sett Gerhards porträtt på en konstutställning. Det fanns intet tvivel om att det var han. Hon visste nu att han osynligt levde kvar, nej, inte osynligt, han hade uppenbart sig i en annan människa, i konstnärens modell, och det var bestämt att hon, hans mor, på detta sätt skulle träffa honom. Hon hade köpt porträttet. Jag skulle själv få se när hon kom hem.

Det är sant: det finns en flyktig likhet med Gerhard. Något i ögonen och över pannan. Men jag behöver ju inte säga att rätten är ren inbillning från min hustrus sida. Hon ser en absolut likhet därför att hon vill se den. Saknad kan förvända synen, fil som kärlek. Men nu kommer det tragikomiska. Min hustru nöjde sig inte med att köpa porträttet, hon uppvaktade personligen konstnären, och jag kan ungefär förstå vad hon sagt till honom om den döde — och att artisten varit nog klok att hålla med henne. Hon visade mig nämligen också ett brev från den älskvärda mästaren. Han förklarar där att

det var något särskilt med just detta porträtt; han hade känt sig i mystisk rapport med något osynligt som blev synligt, förnummit ett annat ansikte bakom modellens, arbetat i trance, kanske var det orsaken att tavlan verkligen tillhörde hans allra bästa, om han vågade säga det själv. etc. etc.

Vår värd slog till ett kort skratt, men blev plötsligt tyst och mulen. Ett moln av pina for över hans drag.

— En söt gosse, inte sant? sade han.

— En man med framtid, ifyllde jag.

Min vän sade ingenting. Han var långt borta i sina genealogiska visioner och hade redan nästa dag klar för sig. Han skulle tillbringa den i ett rådhus arkiv för att leta reda på en gammal borgmästare som hade en syster som hade en kusin som för tvåhundra år sedan nedskrivit sitt livs händelser till efterkommandes hugnad.

Och sommarnatten kom och vi togo godnatt av varandra. Men i salongen satt ett porträtt med två stora frågande ögon. Hur ofta skulle två andra ögon, två sorgsna kvinnoögon, stirra in i dem och ge dem sin egen själ!

Till bild å sid. 613.

Lundsbergs skola i Värmland högtidlighöll den 10 juni sitt då infallande 25-årsjubileum med en rad av anslående festligheter, vilka räknade som deltagare utom skolans grundläggare grosshandlanden William Olsson, dess lärare, nuvarande och förutvarande lärjungar även ett stort antal inbjudna gäster, däribland landshövding De Geer, biskop J. A. Eklund, skolans inspektör kontraktsprosten K. A. Fredén m. fl.

Efter morgonbön, lektioner i de olika klasserna samt roddtävlan mellan två av skolans elevhem vidtogo de egentliga minnesfästligheterna i skolans samlingssal. Ordföranden i Lundsbergs föreningen i Stockholm direktör G. Rising framförde därvid de förutvarande lärjungarnes tack till skolan för vad denna varit för dem samt överlämnade å deras vägnar som gäva till läroverket en byst av dess stiftare. Bysten, som avtäcktes av landshövding De Geer är skuren i svart ek av fru Ninna Santesson. Efter tal av grosshandlanden W. Olsson och rektor Frits Daniels son lämnades meddelande om att skolan på minnesdagen av grosshandlanden N. Chr. Jensen i Karlstad fått mottaga en donation på 25,000 kr. till ett blivande kapell.

Lundsbergs skola grundades år 1896 å egendomen Lundsberg i Värmland och ägdes under några år av Lundsbergs aktiebolag, vilket emellertid sedan överlät läroverket till "Stiftelsen Lundsbergs skola".

Läroverket vilket leder lärjungarne fram till studentexamen har karaktär av helpension.

Till bild å sid. 613.

Vid i Lausanne nyligen hällen brottningskonferens har ett internationellt brottningsförbund bildats med benämning "Fédération internationale de lutte amateur". Till förbundet, som omfattar såväl fri brottning som grekisk-romersk, ha redan anslutit sig Förenta staterna, Frankrike, Holland, Belgien, Storbritannien, Schweiz, Canada, Ungern och Sverige, Norge, Danmark och Finland. Till ordförande utsågs en svensk, Svenska brottningsförbundets ordförande, löjtnant *Einar Råberg*.

Vid kongressen in fråga beslöts vidare godkännande av de nordiska brottningsreglerna samt att världsmästerskapstävlingar skola äga rum i Hålsingfors i november i år.

Till bild å sid. 620.

De svenska polismyndigheterna hava kommit på spåren en inom landet, särskilt i dess nordliga del samt i huvudstaden, vitt utgrenad politisk sammansvärjning av bolschevikisk karaktär och med revolution som syftemål. I samband härmed hava en rad häktningar företagits och ytterligare anhållanden kunna väntas efter hand som sammansvärjningen genom förhör med häktade och misstänkta klarlägges. De i saken inblandade äro, åtminstone i den mån hittills är känt, huvudsakligen finnar, vilka, på sin tid deltagare i finska röda upproret, flydde över till Sverige och sedan i skydd av asylrätten uppehållit sig här i landet. Även några svenskar äro dock misstänkta för delaktighet i de landsförrådiska stämplingarne. I en del fall hava misstänkarne funnit stöd och lett till häkning.

Av förhören har framgått, att sammansvärjningen leder sitt ursprung från år 1918, då den ännu vid makten varande röda regeringens i Finland sände två av sina betrodda agenter, lantdagsmännen Urmevaara och Usenius till Stockholm för att därifrån leda och övervaka den bolschevikiska propagandan i Skandinavien. Huvudkvarteret blev förlagt till Torsgatan 10, där bl a. även en hemlig bolschevikisk krigsskola varit i verksamhet. Konspirationens trådar kunna följas till Rådssryssland som lämnat det ekonomiska stödet.

MÄRKLIGT ÖPPNANDE AF ITALIENSKA PARLAMENTET.

1 KONUNG VICTOR EMANUEL lämnar parlamentet efter sitt märkliga trontal. — 2. KONSELJPRESIDENTEN GIOLITTI (1), UTRIKESMINISTERN GREVE SFORZA (2) m. fl. ministrar. — 3. DROTNINGENS OCH PRINSESSORNAS VAGN.

Det italienska parlamentet öppnades den 11 juni under de högtidligaste former av konung Viktor Emanuel, vilken såväl vid själva ceremonien som under färden från och till Qvirinalen blev föremål för den mest hänfödda hyllning. I sitt trontal gjorde konungen vid berörandet av de utrikespolitiska förhållandena ett av försonlighet och stark fredskärlek präglad utta ande, vilket livligt uppmärksammats och kommenterats av världsprässen. Vidare riktade konungen bl. a. en varm välomsihälsning till representanterna för de befriade områdena, vilka vid detta tillfälle togo säte i parlamentet, och framhöll i anslutning därtill, att Italien nu nått de gränser Dante en gång profeterat om. Då de ifrågavarande deputeradernas namn nppropades hälsade de övriga parlamentsledamöterna dem med leveropen: "Leve Triest!" "Leve Goritza!" o. s. v. Vid ett av namnen hördes ett dock genast nedtystat tillrop: "Ned med Österrike!"

After fotografier.

KONUNGENS AVFÄRD TILL PARLAMENTET UNDER STORT JUBEL. vilket blev ännu starkare efter trontalet.

Kliché: Göts Bildgrä & Klichéanstalt, Gbg.

Efter fotograf.

Klisché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre, Sthlm.-Gbg.

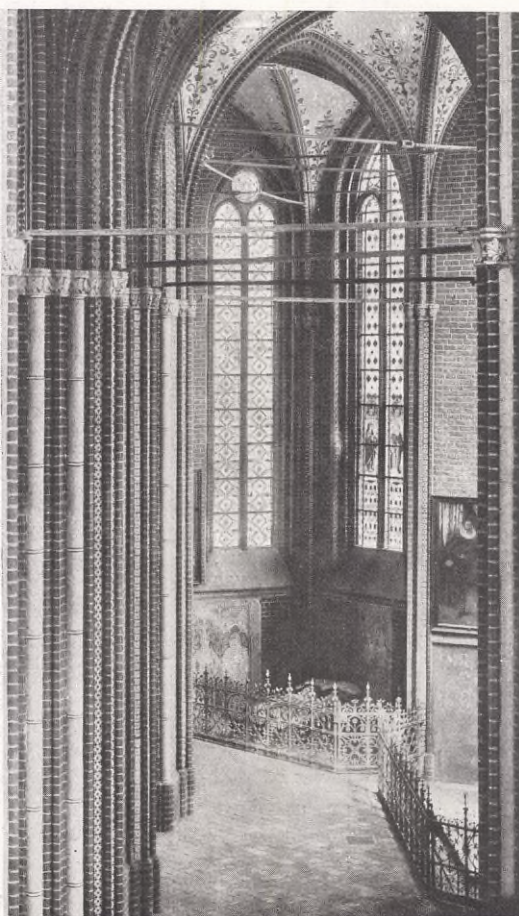
DOBERAN. EXTERIÖR AV KYRKAN OCH BIBEHÅLLNA KLOSTERLÅNGOR.

När svenskarna under 30-åriga kriget ströfvade omkring i Nordtyskland, kommo de 1638 även till det lilla ärevördiga Doberan i Mecklenburg. Därvid

gjorde de en titt i den gamla cistercienserkyrkan, vilken då sedan länge tjänade till luthersk predikolokal. Besöket avlöpte på följande sätt: Soldaterna bröto sig in i kyrkan och sönderbröto där konungagravarna och andra gravmonument, träsarkofagerna slogos i spillror, metallkistorna nedsmältes och skeletterna blandades om varandra, orgeln spolierades, textilerna och en ringklocka bortrövades. Kyrkans tak skattades på några hundra skeppund koppar och bly; takryttaren fick även känning av påhålsningen så att den närmast hängde som en vingskjuten kråka och året därpå störtade ned. Föga anade väl "trons försvarare", när de efter denna visit i tidens stil — många ruiner mellan Würzburg i söder och klostret Eldena vid Greifswald i norr berättade om våra landsmän — drogo från Doberan, att de även spolierat en svensk konungagrav. Ty i furstegraven i oktagonen vilade bland sina anhöriga en i vår medeltidshistoria

INTERIÖR AV KOROMGÅNGEN I S.O. OCH KAPELLET MED KONUNG ALBREKTS GRAVMONUMENT

Efter fotograf. Klisché: Bengt Silfversparre

ingalunda obekant personlighet, konung Albrekt av Mecklenburg, härskare i Sverige några decennier (1363—1395) under ett stormfyllt och oroligt tidevarv. 1886 undersöktes furstegraven. Ursprungligen torde där bisatts sex personer; nu påträffade man rester av elva individer.

Konung Albrekts första gemål Richardis avled 1377 och begrovs i Stockholm; själv avsmnade Albrekt i Doberan 1412. Det cenotafium som en gång prytt gravtumban, är nu förlyttat till ett av koromgångens kapell. Det visar i trä skulpterade bilder av Albrekt och Richardis, krönta av baldakiner. Konungen är iklädd röstning; benen äro till ytterlighet spinkiga; det tunna ansiktet är individualiserat; det finnes ingen anledning tvivla på att vi här stå inför ett tämligen tidstroget

De av

HVAR 8 DAGS

Postprenumeranter,

som abonnera kvartals- eller halvårsvis, erinras om vikten av att snarast förnya abonnemanget.

PRENUMERERA
genast på Hvar 8 Dag
å närmaste postanstalt!

Efter fotografi.

INTERIÖR MOT ÖSTER.

Kliche: Bengt Silfversparre.

porträtt av konungen. Detta kan även vara förhållandet med drottningstatyn, ehuru dock mycket i denna påminner om tidskedets allmänna madonnatyp.

Doberan, som varit de mecklenburgska furstarnes Ridderholmskyrka, har bakom sig en lång och skiftande historia. Klostret stiftades 1171 av furst Bibislav och uppbyggdes ursprungligen vid det närliggande Althof. 1179 förstördes klostret av de hedniska vänderna men uppfördes ånyo från 1186 av Borovin på nuvarande platsen och där katedralen nu reser sig. I år äro 750 år förflutna från dess första anläggning och i Doberan torde man som bäst bereda sig till att värdigt fira jubileet. Fästen torde komma att infalla innevaradne juni månad och på programmet står bl. a. en konsert och ett historiskt fästtåg på flera hundra personer.

Doberan var en avläggare i tredje led till cisterciensernas Morimond. Den nuvarande kyrkan, som med sin koromgång och kapellkrans ansluter sig till den franska katedralstilen, påbörjades 1298 av abboten Johan von Dalen och hans magister operis, munken Henrik. Först 1368 stod katedralen färdig, men då gick också dess rykte vida, så att den i berömmelse överträffade alla andra kloster vid Östersjön. Nu äro de flesta klosterbyggnaderna raserade, endast en uthuslänga och en liten rest av korsgången står kvar utom kyrkan. Denna står därför fullständigt frilagd inom det parkartade området, vil-

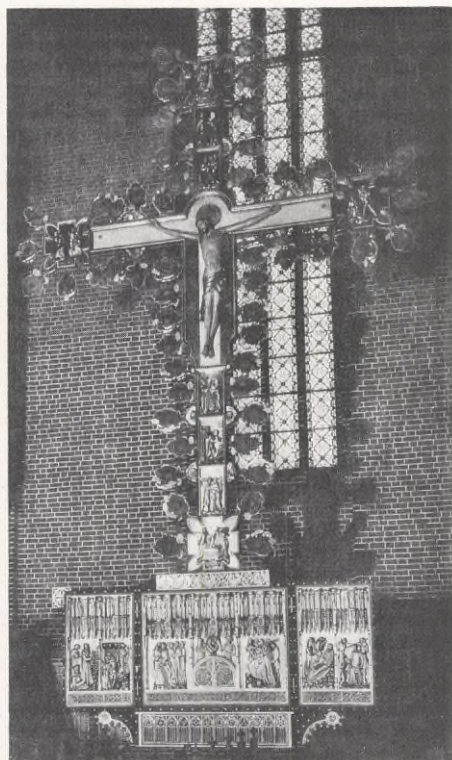
Efter fotografi.

TRÄSKULPTURER FRÅN GRAVMONUMENTET ÖVER KONUNG ALBREKT AV MECKLENBURG OCH DROTNING RICHARDIS.

Kliche: Bengt Silfversparre.

ket gränsar omedelbart intill den nuvarande lilla staden och omgives av sin klostermur. Tornlös reser sig katedralen, vars röda tegelmurar spegla sig i den förbiflytande bäcken. Här fångas ej ögat av detaljer; det är det hela som talar och det kraftigare än på mångt annat håll i Nordtyskland. Ty allt effektsökeri är bannlyst och byggnaden verkar enbart, såsom all vacker arkitektur, genom de goda proportionerna, byggnadskonstens fundamentala men rätt ofta försummade princip.

Även interiören uppbares av samma enkelhet och elegans. Fåfångt söker man något liknande i

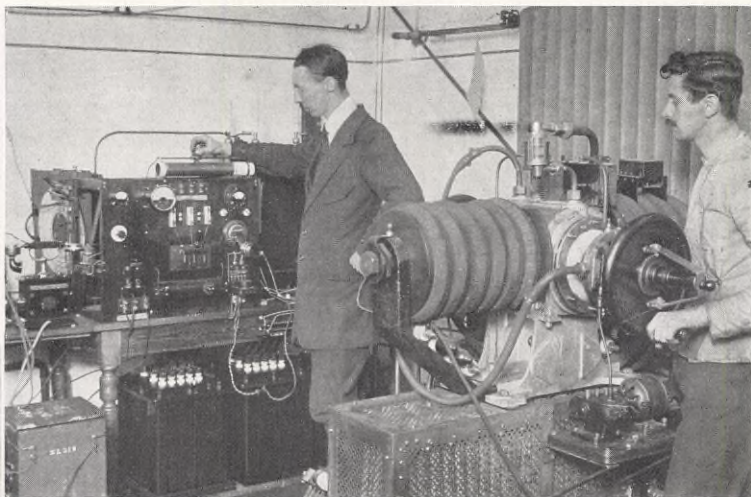

Efter fotografi.

LEKMANNAAALTARET OCH TRIUMFKRUCIFIXET MOT VÄSTER.

Kliche: Bengt Silfversparre.

Statsoperan i Berlin uppförde nyligen operan "Madame Butterfly". Vad som förlänade uppförandet särskilt intresse var, att hela operan telefonledes överfördes till Lorenz-Poulsen-stationen i Königs-Wusterhausen och därifrån vidare pr trådlös ut över Europa. Upptagningen försiggick medels ett stort antal mikrofoner placerade i orkestern och längs scenrampen. Poulsen-stationen hade redan på förhand underrättat ett flertal av de europeiska trådlösa stationerna, däribland stationerna i Vaxholm, London, Paris och Petrograd om det planerade experimentet. Enligt sakkunnig förklaring utföll detta på ett synnerligen tillfredsställande sätt.

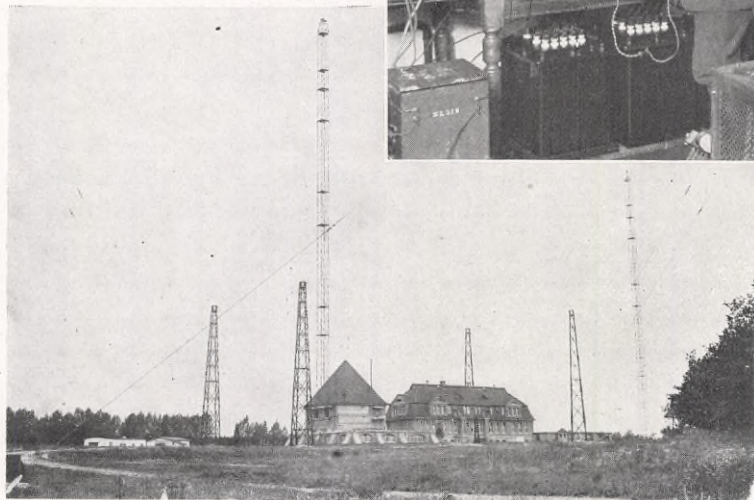

Efter fotografier.

Kliché: Goës, Gbg.

UPPFÖRANDET AV "MADAME BUTTERFLY" PÅ STORA OPERAN I BERLIN AVHÖRES PÅ FLERA PLATSER I EUROPA, bl. a. Vaxholm, genom trådlös telefon. Avsändaren i Lorenz-Poulsen stationen.

T. v.: Stora Gniststationen i Königs-Wusterhausen, inom vilken överförandet skett.

närliggande nordtyska kyrkor. Det skulle då närmast vara i Wismar och Rostock, där vissa gudshus delvis tycks ha influerats från Doberan och dit måhända en del byggnadsarbetare överflyttat från katedralbygget, men alltid är det något som brister, ej minst i proportionerna. Orsaken är tydligen den, att i Doberan var det byggnadskunniga franska munkar som byggde; i småstäderna omkring förde bullrande borgare ordet. Skillnaden mellan katedralförhållaren Maurice Barrès och Onkel Bräsigs andlige fader, mellan lantlollan och midnetten kan utläsas även ur en gammal katedral. Mittskeppets höjd är icke överväldigande, men dess valv äro lätta och luftiga. De smäckra pelare som uppbära tvärskeppets valv äro strängt taget icke nödvändiga; de bära ej, det är endast en lek med former, ett prov på byggarnas tekniska mästerskap och kunnande. Deras i olikfärgade, glaserade tegel skönt dekorerade skaft äro vackra att se på liksom alla andra detaljer i denna kyrka, där det överallt bjudes på vackra perspektiv, underbara dagrar och belysningseffekter.

Även inom den medeltida träskulpturen blev Doberan av stor betydelse. Katedralen har ännu i behåll vackert snidade korstolar, sakramentshus, triumfkruccifix och altarskåp. Triumfkruccifixets reliefer och lekmannaaltaret har ju satts i förbindelse med mästern Bertrams skola, vilken även är representerad på svensk botten, bl. a. i altarskåpen från Lunds domkyrka och Ystad. Även där förnimma vi något av den vindrörelse, som kännetecknar den Bartramska verkstadens figurer och denna pust från Prag och Italien har väl också framkallat häpnad och beundran hos den menighet, som från omkring 1400 på de stora hängdagarna samlades nedanför högaltaret i Lunds domkyrka.

Den från Berlin under 1800-talets sista årtionden

utgångna restaureringslusten har även i Doberan avsat klumpiga spår. Starkast förnimmas de i det på 1450-talet uppförda Bülowkapelletts väggmålningar. De något skadade helgonfigurerna kompletterades starkt vid framknackningen 1874 och anletsdragen förvandlades till konterfej av då levande medlemmar av familjen von Bülow. På ärkebiskop Thomas Becket av Canterbury axlar sattes hovmarskalken Jasper Friedrich von Bülows huvud, en biskop bär den bekante förra rikskanslern Bülows faders anletsdrag, en annan biskop är utrustad med en modern tysk jägmästares polisonger o. s. v.! Det är en skandal.

Utöver kyrkan har Doberan icke mycket att bjuda främlingen på. Den lilla staden är en trogen avbild av Fritz Reuters miljöskildringar. Att hovet vistats här om somratna ses av de många leverantörernas skyltar och på en del byggnader som bära en aristokratisk prägel, en avart av palatstypen. Staden har ju också sitt "palä" i rätt ståtlig empire, den har även sitt "Kurhaus" och en vacker park med ett antikiserande rundtempel. Men något förtorkat och pensionsmässigt vilar över det hela, och de små borgarhusen äro endast till för att ge staffage åt den graderade rangskalan.

Så blir katedralen som sig bör det starkaste minnet från Doberan. Bakom klostermuren höjer sig i öster en bokskogsklädd kulle. Dessa kullar äro karaktäristiska för hela nejden och straxt efter det man lämnat Doberan, försvinner också staden bakom en sådan höjdrygg. Men däröver höjer sig katedralens smäckra takryttare. Långe visar sig dess karaktäristiska silhuett för främlingen, som inte vet bättre än att upprepa vad Tegnér skrev 1833, då han lämnade en annan gammal tysk stad:

Klaget der Mensch, dass das Schöne vergeht, er klaget mit Unrecht;
schwindet den Augen es auch, bleibt die Erinnerung doch.

Also, nach Norden hinauf, nach der Waldkapelle Europas führt ich dein liebliches Bild, trag es im Herzen dahin.

Efter Julag 1917.

Kliche: Göts Ritbyrå & Klicheanstalt, Gbg.

ÄRKEBISKOP SÖDERBLOM INSTALLERAR ESTLÄNDSK BISKOP I REVAL. 1. Ärkebiskopen(*) och hans son. 2. Svenske prosten N. Linderstams bostad i Reval. 3. Lilla Rågökyrka. 4. Bondgård på Lilla Rågö

På därom av Estland gjord hemställen invigdes den 5 juni estniska biskopen Kukk till sitt ämbete av svenska kyrkans primas ärkebiskop Nathan Söderblom. Vid den högtidliga akten, vilken försiggick i Karlskyrkan i Reval, assisterade biskop Gummerus, Borgå, stadsprosten Mohrfeld, tyske prosten von zur Mühlen, svenske prosten Linderstam, Reval, vice konsistorialpres-

identen Maldon, Riga, samt andra av landets prästmän. Efter morgongudstjänsten i Johanneskyrkan, där stadsprosten, återkallande minnet av "den goda svenska tiden", hälsat ärkebiskopen välkommen, skred den prästerliga processionen tram genom överskådliga människoskaror under klockringning och koral-

Forts. å sid. 624.

Foto. Ohm, Malmö

GRUPPBILD AV DELTAGARE I K. F. U. M. NATIONALKONFERENS I MALMÖ 15—19 JUNI. Prins Oscar Bernadotte (*).

Kliche: Göts Ritbyrå & Klicheanstalt, Gbg.

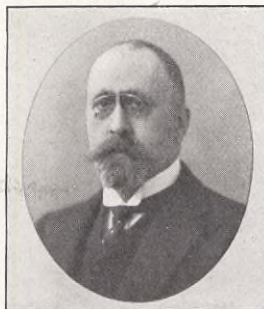
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

L. A. SJÖHOLM.
Protst. — Kyrkoherde.
Eskilstuna. — 80 år 25 juni.*

N. D. LYCHOU.
Länsagronom. — Ljungskile.
60 år 5 juni.*

H. J. JOSEPHSON.
V. Häradshövding. — Advokat.
Göteborg. — 60 år 24 juni.*

J. R. LINDBERG.
Landsfiskal. — Vagnhärad.
50 år 8 juni.*

A. ERNBERG.
V. Konsul. — Karlskrona.
70 år 12 juni.*

J. A. H. JOHANSSON.
Direktör. — Solberga.
60 år 20 juni.

K. J. JOHANSSON
Vkst. dir. i Liv- o. sjukförsäkr-
bol. Vasa. — Stockholm.
60 år 26 juni.

J. G. ELMER.
Direktör. — Eskilstuna.
50 år 13 juni.*

C. H. ÅHRBERG †.
V. Häradshövding. — Stockh.
F. 1841. † 8 juni.*

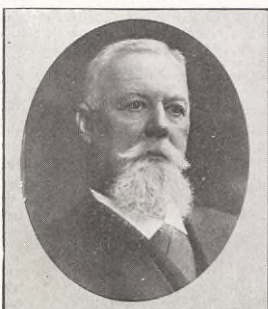
O. F. HEDBERG †.
Sfökapten. — Stockholm.
F. 1844. † 9 juni.*

O. W. DAHLGREN †.
Disponent. — Sala.
F. 1858. † 7 juni.*

A. F. NYMAN †.
Direktör. — Uppsala.
F. 1866. † 13 juni.*

E. V. BERONIUS †.
Direktör. — Eskilstuna.
F. 1851. † 9 juni.

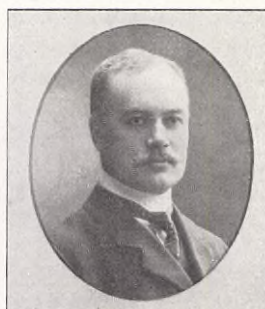
Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre, Sthlm—Gbg.

F. AFZELIUS †.
F. d. Bankdir. — Halmstad.
F. 1856. † 6 ju l.*

F. A. E. RICHTER †.
Byråchef. — Stockholm.
F. 1859. † 12 juni.*

H. A. EKFORSSON †.
Överkontrollör. — Malmö.
F. 1873. † 7 juni.

* Data å nästa sida.

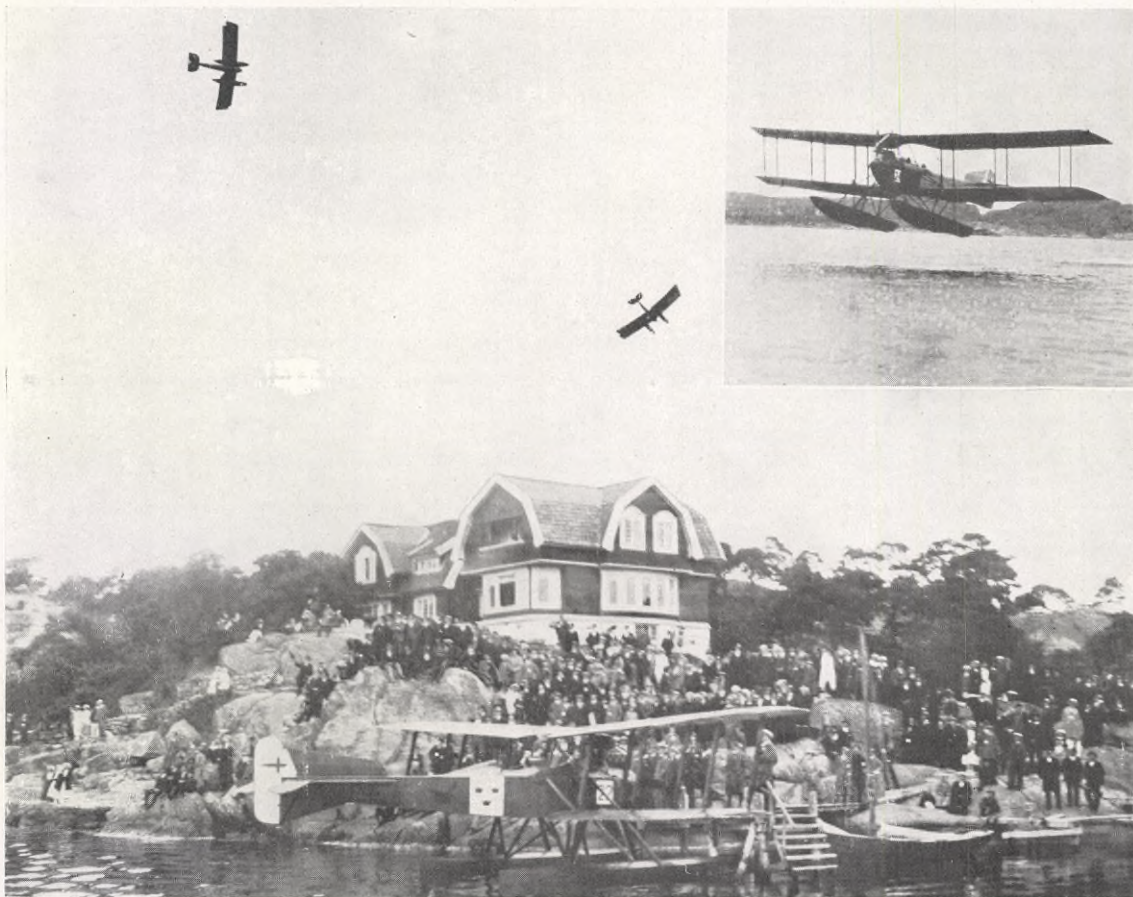

Foto. Johansson, Gbg.

FLYGPLATSEN. Överst: EN START.

Klicka! Eem. A.-B. Dengt Sjöfverparre, Sjölm-Gbg.

Kungl. svenska aeroklubbens i Göteborg flyguppvisningar den 19 juni vid Särö besvärades i grad av det ogynnsamma vädret, storm och regn, vilket i någon mån återverkade på resultatet. En utmärkt vacker prestation var dock den av

löjtnanterna von Bornstedt och Krook samt styrman Ahrenberg utförda eskaderflygningen. I övrigt upptog programmet bombkastning, fallskärmsövningar m. m. samt till sist passagererflygningar, vilka röntte den livligaste anslutning från allmänhetens sida.

ALBERT SJÖHOLM. Stud. 60. fil. kand. 67, fil. dr. 69; prästv. 67, past-ex. 78, kyrkoh. i Eskilstuna sdn 83, prost sdn 86, kontr.-prost i Väster-Rekarne k sdn 89-14, Insp. f. allm. lärov. 85-10, f. lärov. i. II. sdn 89; Led. av Riksd. F. K. 98-11. Led. av kyrkomötet 03. Uppf. i 1:a försl.-rummet t. domprost i Karlstad 82. Ordf. i Karlstads fattigv. 71-84, stads-ullm. där 73-85, landstingsman 81-85.

NILS DAVID LYCHOU. Utg. fr. Chalm. slöjdsk. 79, fr. Alnarps lantbr.-inst. 83, prakt. några år o. genomg. Ultuna h mejerilinst 86; efter stud. v. Veterinärinst. o. i utl. anst. som förestånd. f. Storviks mejerisk. Läns-ogronom o. mejerikonsulent i Bohuslän sdn 91. Sdn. 04 ordf. i länets boskapsprem-nmd.

HARALD JOSEPHSON Stud. 80, hovr.-ex. 84, v. hvd. 87. Tjg. i adv.-kontor i Stockholm; sdn 89 advokat i Göteborg, under firma v. hvd. H. J. adv.-byrå i Göteborg, inneh. t. 18. Sekr. i Mos. lörs. sdn 89.

ROBERT LINDBERG. Kr.-länsm.-ex. 02, kr.-länsm. i Höljedistr. 02-17, landsfiskal där sdn sistn. är. Omb.-man i Trosa stads o. Höljed hrd's sparb. sdn 02. Ordf. i komm.-st., led. av hushålln.-sällsk., ständ. led. av Sv. djurskydds-fören.

AXEL ERNBERG. Stud. 71, avg.-ex. fr. Tekn. inst. 74, nivellör v. stat. järnv.-byggn 76-85. Deleg. i den år 1839 grund. firman Gustaf Ernberg & Co. i Karlskrona sdn 83. Led. av gasverksstyr. 89-17, ordf. o. disp. 04-17; styr.-led. i Karlskr.-Växjö järnv.-a.-b. sdn 90, verkst. dir. o. styr. v. ordf. sdn 98; styr.-led. i Bank.a.-b. S. Sveriges avd.-kontor 02, ordf. i Sv. Hand.-bankens avd.-kontor sdn 11, styr. ordf. i a.-b. Ångsågen, styr.-led. i a.-b. Skruvs nya glasbruk. Stadsfullm. 90-15, ordf. 05-15, led. av byggn.-nmd. sdn 88, slöjdskol.-styr. 84-92. Landstingsman 92-02.

GUSTAF ELMÉR. Utg. fr. Tekn. elem.-skolan i Malmö 93, efter prakt. v. verkstäder i Sverige anst. h. Bröd. Nobel samt senare å verkstad i Ba-ku 96-05; start. sistn. är Elmér & Hammars stålpressn.-fabr. i Södertälje, vilken senare övergick i Eskilstuna stålpressn.-a.-b. o. i vilket E. var tj.-man till dess han blev chef f. Eskilstuna fabr.-a.-b. Led. av drätselk. i Eskilst. sdn 11, i stadsfullm. sdn 14, ordf. i belysn.-styr., led. av byggn.-nmd. samt ordf. i Museimnd., ordf. i Tekn. fören. o. i verkstadschefernas klubb, fullm. i Fabrikfören.

HJALMAR ÅHRBERG †. Stud. 59, hovr.-ex. 64, v. hvd. 69, sek. n. Dir. i Stockh hosp. 74-07, not. i Öv. stath.-åmb. f. polisår. 78-10. Styr.-led i Bultfabr.-a.-b. En av S. H. T.'s äldsta led.

OSKAR FRITZ HEDBERG †. Sjökapit.-ex. 68, ångf.-befälh. fr. 82-19. Ordf. i styr. f. Sjömannafören. i Stockh, sdn 89, mångårig led. av styrna f. Sv. turistsfören., Sv. allm. sjöf.-fören., Ångf.-befälh.-sällsk., Sv. Ångf.-assur.-fören., Livräddn.-sällsk., Led. av olika kom. på sjöf.-lagstiftn. om-råde. Utövade på sin tid jämväl redetörrelse samt var delägare i ång-båtskommissionsfirman Hedberg och Strindberg.

WILHELM DAHLGREN †. Avg.-ex. fr. Tekn. högsk. M. 81, verkstadsing. v. Hagfors järnverk 81-83, konstruktör v. amerik. verkst. 83-86, ing. v. Nya mek. verkst. i Landskrona 86, förste ing. v. a.-b. Arboga mek. verkst. 87-92, ing. o. tekn. förestånd. f. Landskr. gjut.-a.-b. 92-96; sdn sistn. är disp. f. Sala maskinfabr. a.-b. Stadsfullm. i Sala 98-18. Ordf. i byggn.-nmd., vattenledn.-styr., förskön.-komm., Salabygdens fornminnesfören., gatukomm., stadsplanekomm.

ADOLF NYMAN †. Började tidigt praktisera v. en av fadern driven verkstad, utbildade sig därinom och bidrog i hög grad till verkstads- och affärens utveckling. Blev verkst. dir. f. den 99 till aktiebolag ombildade affären, vilken under årens lopp vann en framgång som gjort den till en av de främsta inom sin specialbranch, velocipedtillverkning.

FREDRIK AFZELIUS †. Anst. i Uppl. e. bank 73-75, i a.-b. Göteborg köpm.-bank 76-79, i utl. banker 79-81, kassör i Göteborg, köpm.-bank 81-89, kamrer i Göteborg. bank. 83-96 verkst. dir. o. styr.-led. i a.-b. Skån. hand.-banken 96-99, v. ordf. i styr. o. verkst. dir. i Hall. e. bank 99-05, verkst. dir. o. styr.-led. i Göteborg. banks avd.-kont. i Halmstad 05-08. Ordf. i styr. för Skand. jute-spinn o. väv.-a.-b. i Oscarström, Halmst. nya verkst.-a.-b., sparb. filckskolan; på sin tid stadsfullm. i Halmstad.

FRITZ RICHTER †. Stud. 79, hov.-ex. 85, v. hvd. 88, aman. i Civ.-dep. '03, i Överint.-åmb. s. å., förste intend. o. chef f. administr.-avd. 92, v. Ö. Å. ombild. utn. t. byråchef.

Till portr. å sid. 611.

F. d. svenske generalkonsuln i Genève friherre C. F. de Geer, som förra året utsågs till Svenska Rädda Barnens representant i Comité Executif av Union International de Secours aux Enfants har nu blivit vald till nämnda kommittés ordförande. Valet ifråga utgör ett påtagligt erkännande av det energiska arbete friherre de Geer utfört i Rädda Barnens tjänst liksom det svenska hjälparbetet över huvud taget.

En händelse av mindre vanligt slag inträffade sig den 15 juni kl. 5 e. m. vid Statens Järnvägars Centralverkstäder i Örebro då en 35 m. hög numera obehövlig skorsten raserades. Sedan de vidtagna undermineringsarbetena slutförts förmärktes en sakta darrning i skorstenen, varefter denna började luta över åt beräknat håll för att sedan allt hastigare falla. Då den nått cirka 45° lutning, bräcktes den i tre delar, som med ett väldigt brak störtade i marken, så att stenarna spredos i en vid krets.

STOCKHOLMS STADS SPARBANK FIRAR 100-ÅRSJUBILEUM. Huvudkontoret vid Fredsgatan i Stockholm.

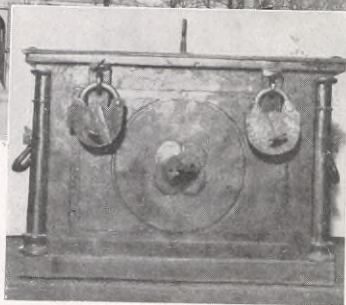
Därunder:

SPARBANKENS VÄRDESKRIN under de första åren.

Ejör Jolagrasjer.

Klitché: Bengt Silfverqviste.

Text å sid. 615.

Pressfoto.

DEN UPPDAGADE BOLSCHEVIKCENTRALEN I STOCKHOLM, Torsgatan n:r 10. — Text å sid. 615.

Klitché: Gols, Gbg.

ÅLANDSFRÅGAN INFÖR FOLKFÖRBUNDET.

Till porträtten å sid. 624

På föredragningslistan vid sammanträdet av Folkens Förbunds råd i Genève förekommer även den oss svenskar så djupt intresserande Ålandsfrågan.

Som bekant har denna, sedan den senast var föremål för behandling av Folkförbundet, underkastats utredning genom en kommission av folkrättslärd, bestående av belgaren baron Beyens, schweizaren Calonder och amerikanaren Elkus. Denna kommission avlämnade sin rapport den 16 april, men den offentliggjordes först fyra veckor senare. Innehållet i densamma var icke för Åland tillfredsställande. Allt under det att kommissionen erkände, att befolkningen är alltigenom svensk till sitt ursprung, sina vanor, sitt språk och sin kultur, och vidare, att statistiken icke kullkastar de från det ekonomiska området hämtade argument, som av ålänningarna anförts till stöd för deras yrkanden, kom den dock, med utgångspunkt i, att finländska statens suveränitetsrätt över öarne vore obestridlig, till det resultatet, att det icke funnes tillräckligt vägande skäl för att giva ålänningarna den rätt till folkomröstning, som de begära, huvudsakligen på den grund, att ålänningarna icke blivit förföljda eller förtryckta av Finland och att garantier för språk och kultur kunna givas ålänningarna inom den finländska statens ram, medan å andra sidan det skulle vara att förstöra ordning och stadga inom staterna och införa anarki i det internationella livet, om det medgäves minoriteter, vare sig språkliga eller religiösa eller över huvud fraktioner av en befolkning, rätt att utträda ur det samhälle, till vilket de höra, endast därför att det är deras önskan. Om emellertid Finland mot kommissionens förväntan och mot vad man låtit den förstå skulle vägra att medgiva ålandsbefolkningen de garantier, som anses erforderliga, skulle kommissionen däremot se sig tvungen att tillstyrka folkomröstning.

Som lätt inses är det en huvudsak i detta resonemang, att finländska statens suveränitetsrätt över Ålandsöarne är obestridlig. Av det tidigare avgivna sakkunnigbetänkandet rörande Folkets Förbunds kom-

petens att upptaga saken till behandling vill det dock synas, som om denna sats ingalunda vore så klar, som den nya kommissionen nu vill göra gällande. I detta betänkande framhölls uttyckligen, att Finland, när det skilde sig från Ryssland, var "en stat i vardande", utan bestämda gränser, utan statsrättsliga rättigheter, alldeles som de övriga randstaterna. Antydningar ha ock framkommit därom, att ytterligare utredning på denna punkt vore erforderlig och att Ålands sak ej heller nu skulle komma till slutligt avgörande. Man lägger ju också märke till, att Sovjet-Ryssland icke uppgivit sina anspråk på medverkan vid det slutliga avgörandet om Ålandsöarnes öde.

Å svensk sida kan man ej annat än på det tivligaste hoppas, att ålänningarnes sak måtte komma i åtnjutande av en välvilligare behandling från folkförbundsradets sida än från kommissionens. Efter den aktion, som igångsatts för återföreningen med det gamla moderlandet, kan det tyvärr befaras, att ålänningarna icke kunna känna sig trygga för repressalier. Kommissionens uttalande om finnarne, att de äro hämndlystna, innebär dess värre nog en sanning, som icke kan bestridas. Ej heller frågans ställande på framtiden kan anses lyckligt, då detta icke skulle kunna undgå att fördjupa den bitterhet, som Ålandsfrågan redan givit upphov till mellan de båda dock i mångt och mycket och just i väsentliga stycken till varandra hänvisade nationerna på ömse sidor Bottenhavet.

Till talesmän för sig hava ålänningarna utsett de män, vilka här — se sid. 624 — äro avbildade. Må man hoppas, att de skola hemvända med det glada budskapet, att Ålandsöarne inom en nära framtid åter skola få kommahem till det land, från vilket de skiljdes genom ett brott mot nationaliteternas oförytterliga rätt.

Till bild å sid. 612.

Sitt 50-årsjubileum som studenter hava 1871 års abiturienter vid Karolinska läroverket i Örebro i dagarna högtidligt meddels en i nämnda stad anordnad gemensam fäst, vilken räknade tio deltagare.

Pressfoto.

RYSSLANDS SVENSKAR ÅTERKOMMA TILL HEMLANDET

Kliché: Bengt Silfversparre.

Forts. fr. sid. 620.

musik till stadens största, efter Karl XI uppkallade kyrka, där invigningen sedan förrättades enligt svensk ritual och på estniskt språk. Bibel och biskopsinsignier buros av kyroherde Froste, Sverige, och professor Rahamaegi, Dorpat. På aftonen samma dag predikade ärkebiskopen i stadens svenska kyrka. Ärkebiskop Söderblom har senare i en intervju betonat, att vad som vid detta möte mellan de lutherska kyrkorna på ömse sidor om Östersjön kom till uttryck var den andliga samhörigheten, grundad på besläktad historisk kultur och gemensamma minnen. Till åskådliggörandet av denna andliga enhetstanke hade även starkt bidragit att också Finlands kyrka genom biskop Gumnerus varit representerad vid invigningen.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Silfversparre.

JOHANNES ERIKSSON (t. v.) OCH CARL CARLSSON (t. h.), ÅLANDS LANDSTINGS DELEGERADE TILL MÖTET I GENÈVE. Text å sid. 623

Härunder:

ERIK VON MELEN. Förolyckad vid K. S. S. S. kappsegling vid Sandhamn den 11 juni.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Silfversparre.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Silfversparre.

Ett antal ryss-svenskar, tillsammans 14 personer, anlände den 16 juni ombord å ångaren "Birger Jarl" till Stockholm. Resan från Petrograd, som på grund av de dåliga ryska kommunikationsförhållandena och de stränga karaktänsbestämmelserna i Finland, över vilket land hemfärden ställdes, var ytterligt besvärlig, tog en tid av nära tre veckor. Endast fyra av resenärerna hade egna hem här i landet att begiva sig till. De övriga hava omhändertagits av statens kommitté för hjälp åt Rysslandssvenskar, som tills vidare lämnar dem understöd för livsuppehållet. Åtskilliga av dem behärskar icke svenska språket. Det är personer som äro födda i Ryssland inom äktenskap där den ena av makarna varit av rysk börd och där familjen därför kommit att närmare ansluta sig till det ryska samhället ehuru hemkänslan senare av förhållandena återväckts.

Årets första Sandhamnskappsegling, som tog sin början den 11 juni, blev redan första dagen avbruten och de fortsatta kappseglingarne inställda på grund av en inträffad olycka. En ung affärsman, direktör Erik von MeLEN, som medföjde kappseglingarnes största yacht, Ingun, förd av direktör A. Sundén Cullberg,

träffades nämligen av storbommen och slogs på denna överbord. I den rådande orkanliknande stormen voro alla ansträngningar att rädda honom fruktlösa.

Till bild å sid. 623.

Stockholms Stads Sparbank firade den 16 juni hundraårs-jubileum. Det var vid 1817 - 1818 års riksdag stadsmajoren av inrättandet av en besparingsbank i Stockholm. På subskriptionslistor, utfärdade 1821, ecknades det erforderliga startkapitalet 4,439 riksdaler 24 skilling banko och på ansökan beviljades banken s. å. öppningsrätt. Den 16 juni öppnades den nya banken för allmänheten i lokaler som upp ätitis i gamla rådhuset och redan på första expeditionsdagen insattes av 147 personer ett sammanlagt belopp av 770 riksdaler 16 skilling banko. År 1862 flyttade banken till eget hus Storkyrkobrinken 5 och 1897 till den nuvarande ståtliga fastigheten Fredsgatan 9, där huvudkontoret fortfarande är beläget. En hel del avdelningskor tor äro desutom numera i verksamhet och nya äro under bildande. Insättarnes antal utgjorde år 1830 5,679 och 151,408 under 1920. Till jubileet har bland annat en vacker minneskrift utgivits.

INNEHÅLL. Rektor Carl Svedelius (biografi och hels.-portr.). — Ålandsfrågan inför Folkförbundet. — Ärkebiskop Söderblom förrättar biskopsinvigning i Estland. — Konung Viktor Emanuel öppnar italienska parlamentet. — Porträtt och bilder till dagskrönikan. — Veckans porträttgalleri. — Doberan. Av William Anderson. — Porträttet. Novell av Bo Bergman.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller ovidkorligt förbud.